

O importantă întâlnire de lucru a oamenilor de teatru, desfășurată nu cu mult timp în urmă, a avut drept subiect de discuție o problematică dintre cele mai interesante și mai frecvent abordate în ultima vreme: teatrul viitorului, teatrul anului 2000. În expunerile lor, critici, dramaturgi, regizori, actori și cadre didactice au abordat multiplele laturi ale complexului proces al creației teatrale, aspecte ale adecvării artei spectacolului la profundele mutații care au avut loc și care se petrec în continuare în societatea contemporană.

Au fost făcute considerații îndrăznețe asupra impactului pe care-l produce spațiul de joc, a modului în care amploarea mișcării scenice depășește limita artifi-

ci și eu de acord cu observația colegului nostru. Faptul că nu numai critica sau publicul iubitor de teatru, ci actorii însuși ridică problema profesionalismului în exercitarea meseriei lor constituie, după părerea mea, un fapt important, demn de luat în seamă. Nu putem fi preocupați de viitorul teatrului doar sub aspectul conținutului ideatic și al formei de prezentare, fără a acorda atenția cuvenită gradului de profesionalizare a slujitorilor teatrului, de astăzi și de mâine.

Nu stă însă în intenția mea să alcătuiesc, în aceste câteva rânduri, un rezumat al luărilor de cuvânt din cadrul întâlnirii, de altfel deosebit de interesante, documentat prezentate și bogate în idei.

Ca om de teatru cu o activitate de peste trei decenii în domeniul învățămîntului de artă, mi-a reținut în mod special atenția o problemă „fierbinte” — aceea a pregătirii actorilor de astăzi, problema ridicată de un cunoscut actor bucu-reștean, care semnală o anumită diminuare a calității profesionale a unor actori. Trebuie să mărturisesc că, în bună măsură,

BEATE FREDANOV

Despre profesiunea de actor

cială a rampei, precum și asupra consecințelor acestei spectaculoase extinderi. Noile posibilități tehnice aflate astăzi — sau care vor fi mâine — la îndemîna teatrului nu vor fi utilizate spre a crea o originalitate gratuită, ci în scopul implicării mai profunde a publicului în actul teatral, al unei mai reale democratizări a spectacolului.

În unele intervenții s-a insistat asupra faptului că, într-o lume impregnată de tehnicism, cum se prefigurează a fi lumea viitorului, teatrul are datoria de a se adresa cu precădere sensibilității umane, de a răspunde, cu mijloacele specifice artei, întrebărilor pe care oamenii și le pun asupra vieții, nevoii lor de adevăr...

Au fost formulate, de asemenea, considerații pertinente cu privire la generațiile tinere care se îndreaptă către studiul artei teatrale; s-a observat cu justețe faptul că trăsăturile definitorii ale acestora sînt de fiecare dată altele și că de

sînt și eu de acord cu observația colegului nostru. Faptul că nu numai critica sau publicul iubitor de teatru, ci actorii însuși ridică problema profesionalismului în exercitarea meseriei lor constituie, după părerea mea, un fapt important, demn de luat în seamă. Nu putem fi preocupați de viitorul teatrului doar sub aspectul conținutului ideatic și al formei de prezentare, fără a acorda atenția cuvenită gradului de profesionalizare a slujitorilor teatrului, de astăzi și de mâine.

Un mai înalt grad de profesionalism nu înseamnă doar, cum s-ar putea crede, o pregătire inițială mai temeinică, ci, în primul rînd, *caracterul continuu* al preocupărilor de perfecționare individuală, așa cum se întîmplă și cu alte categorii de artiști — muzicieni, dansatori, pictori.

În legătură cu aceasta îmi revine în memorie un articol apărut cu mulți ani în urmă, datorat regretatului Ștefan Ciubotărașu. Articolul se referea, cu oarecare

nostalgie, la începuturile unor seminare colective, inițiate de unele echipe teatrale, cu scopul deslușirii mai depline a complexității actului de creație. Aceste seminarii erau, desigur, tributare unor concepții, astăzi, în parte, depășite, dar aveau totuși meritul de a formula probleme reale la a căror lămurire schimbul de idei, lucrul și efortul în comun își aduceau o contribuție substanțială. Astfel de seminarii, reorganizate potrivit experienței de astăzi a teatrului românesc, ar putea constitui, cu siguranță, o parte a aceluia antrenament profesional de pe urma căruia fiecare dintre marile și încă tinerele talente de care dispune scena noastră n-ar avea decât de câștigat.

Este pentru mine în afară de orice îndoială faptul că forța, puterea de expresie a talentului sporesc atunci când acestea sînt slujite de un înalt nivel profesional și se diminuează, în caz contrar, uneori chiar pînă la a atinge note supărătoare. Mijloacele de exprimare precare, insuficiența tehnicii profesionale sînt destul de ușor de sesizat, nu numai de către oamenii de specialitate, ci și, ceea ce mi se pare cel puțin la fel de important, de către marea public. Spun aceasta deoarece, așa cum bine se știe, încă de la apariția sa în vremuri străvechi, teatrul a avut menirea de a modela conștiințele, de a oferi oamenilor o minunată cale de cunoaștere a propriei ființe, de a „activa“ ceea ce este bun și frumos în oameni... Or, asemenea lucruri — în măsura în care ele există într-un text — impun un mod de abordare similar, adică o adîncă înțelegere, care exclude lipsa de consistență a formei de exprimare.

Gîndind astfel, îmi amintesc de o întâmplare trăită cu ani în urmă, împreună cu neuitatul Mihai Popescu. Jucam împreună la Teatrul Sărindar, în *Domnișoara Butterfly* (adaptare de Tudor Mușatescu), piesă pe atunci de mare succes și care se bucura de o distribuție strălucită: Marcel Anghelescu, Radu Beligan, Mania Antonova, Ecaterina Șahighian, Horia Șerbănescu. Interpretam în această piesă rolul logodnicei unui om modest și cumsecade. După un moment de „rătăcire“ datorat prezenței în mărunțul tîrgușor a unui „american“ (Mihai Popescu), fata revine, spre marea satisfacție a publicului, la cumintele și cumsecadele ei logodnic.

Era într-o duminică, seara; după al treilea spectacol, Mihai și cu mine am plecat împreună din teatru, mergînd către Calea Victoriei. În fața unei cafenele, un

grup de oameni, în mod evident spectatori ai piesei pe care tocmai o jucasem, discutau cu aprindere. Era iarnă, ninge, iar pe marginea trotuarului zăpada era necălcată, ca în basme... Obosiți, cu gulerile ridicate, am trecut pe lângă oamenii aceia, dar, abia îi depășisem, cînd se auzi o voce de femeie: „Uite-i pe Beate Fredanov și pe Mihai Popescu“... și, imediat, un alt glas: „Va să zică, totuși, au rămas împreună...“. Mihai și cu mine ne-am oprit, impresionați adînc de reacția acelor oameni. Mihai Popescu scosese un carnetel și-și nota cele întîmplate, cu gîndul de a le comunica viitorilor actori pe care-i îndrumba. Oboseala parcă ni se risipise și, fără multe vorbe, înțelegeam amîndoi de ce puternic instrument dispuneam spre a pătrunde, dincolo de spațiul și timpul scenei, în sufletele celor care ne priveau.

Desigur, nu au mare importanță, în acest caz, nici subiectul oarecum „subțire“ al acelei piese de demult, nici amănuntul autobiografic. Însă, poate numai trăirea unor astfel de momente îl face pe actor să simtă împlinirea menirii și rostul străduinței sale...

Și, dacă ne este limpede că o formă desăvîrșită face ca sensul să devină mai penetrant, mai convingător, aș asemui menținerea unui înalt nivel profesional cu o investiție permanent profitabilă. Artă nu descinde numai din talent, ci și din a putea, a cunoaște, a stăpîni. Este deci necesar ca nici un actor să nu se bizuie doar pe darurile cu care natura l-a înzestrat, ci să și le cultive, nu o dată pentru totdeauna, ci în mod continuu, de-a lungul unei vieți întregi. Din păcate, încă prea puțini sînt, între tinerii actori, mai ales — preocupați de succesul imediat — cei care par convinși de necesitatea unui asemenea efort. Amplitudinea și diversitatea extraordinară a talentelor constituie o premisă fericită, iar cultivarea lor, întreținerea și dezvoltarea tehnicii profesionale în toate laturile ei au darul de a garanta îmbogățirea personalității creatoare și a calității actului artistic.

Numai în urma unei asemenea pregătiri, impecabile sub toate aspectele, actorul poate pretinde oamenilor Cetății recunoașterea importanței muncii sale, a funcției sociale a artei al cărei slujitor este. Numai atunci, vocea și comportamentul în scenă al actorului nu vor trece doar pe lângă ochii și urechile spectatorilor, ci vor stăruii în sufletele acestora. Și, această putere a artei noastre trebuie să ne fie izvor de profundă satisfacție...